

Част пета. ОСОБЕНИ ПРАВИЛА

Глава двадесет и четвърта. БЪРЗО ПРОИЗВОДСТВО

Дела, по които се провежда бързо производство

Чл. 356. (1) Бързо производство се провежда, когато:

- лицето е заловено при или непосредствено след извършване на престъплението;
  - върху тялото или дрехите на лицето има явни следи от престъплението;
  - лицето се е явило лично пред съответните органи на Министерството на вътрешните работи, разследващия орган или прокурора с признание за извършеното престъпление;
  - очевидец посочи лицето, извършило престъплението.
- (2) Разследващият орган е длъжен незабавно да уведоми прокурора.
- (3) Бързото производство се счита образувано със съставянето на акта за първото действие по разследването.
- (4) Лицето, за което има обосновано предположение, че е извършило престъплението, се счита за обвиняем от момента на съставянето на акта за първото действие по разследването срещу него.
- (5) Разследващият орган приключва разследването в срок до седем дни от установяване на съответното основание по ал. 1, като при предявяване на разследването не се призовава пострадалият.

Действия на прокурора

Чл. 357. (1) Наблюдаващият прокурор се произнася в тридневен срок от приключване на разследването, като:

- прекратява наказателното производство на основание чл. 24, ал. 1;
  - спира наказателното производство при условията на чл. 25 и 26;
  - повдига обвинение с обвинителен акт и внася делото за разглеждане в съда;
  - внася делото с постановление за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание или с предложение за споразумение за решаване на делото;
  - постановява допълнително разследване за събиране на нови доказателства или за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, като определя срок не по-дълъг от седем дни.
- (2) Когато случаят представлява фактическа и правна сложност, наблюдаващият прокурор постановява разследването да се извърши по общия ред.
- (3) В случаите на ал. 1, т. 5 наблюдаващият прокурор може и сам да извърши допълнителните действия по разследването в най-кратък срок, но не по-късно от седем дни.

Действия на съдията-докладчик

Чл. 358. (1) В случаите по чл. 357, ал. 1, т. 3 съдията-докладчик:

- прекратява наказателното производство в случаите и по реда на чл. 250;
  - спира наказателното производство в случаите и по реда на чл. 251;
  - прекратява съдебното производство и връща делото на наблюдаващия прокурор, когато е допуснато отстранимо съществено нарушение на процесуалните правила;
  - насрочва делото за разглеждане в седемдневен срок от постъпването му.
- (2) В случаите на ал. 1, т. 4 съдията-докладчик разпорежда на наблюдаващия прокурор да връчи незабавно препис от обвинителния акт на подсъдимия и да осигури явяването му, както и явяването на свидетелите и вещите лица в съдебно заседание.
- (3) В тридневен срок от връчването на преписа от обвинителния акт подсъдимият има право да даде отговор, в който да изложи възраженията си и да направи нови искания.

Разглеждане на делото в първата инстанция

Чл. 359. (1) Когато не са налице основанията по чл. 358, ал. 1, т. 1 - 3, съдът разглежда делото и произнася присъдата заедно с мотивите, а когато делото представлява правна сложност, мотивите могат да бъдат изготвени и след обявяването на присъдата, но не по-късно от седем дни.

(2) В това производство не се допуска граждански иск.

(3) По тези дела не участва частен обвинител.

Срок за подаване на жалбата и протеста

Чл. 360. В случаите по чл. 359, ал. 1 жалбата и протестът се подават в седемдневен срок от обявяването на присъдата, а когато изготвянето на мотивите е отложено - в петнадесетдневен срок.

Прилагане на общите правила

Чл. 361. Доколкото за производството по тази глава няма особени правила, прилагат се общите правила.

Глава двадесет и пета. НЕЗАБАВНО ПРОИЗВОДСТВО Действия на разследващия орган

Чл. 362. (1) Незабавно производство се провежда, когато лицето е заловено при или непосредствено след извършване на престъплението и е посочено от очевидец като извършител на престъплението.

(2) Разследващият орган е длъжен незабавно да уведоми прокурора.

(3) Незабавното производство се счита образувано със съставянето на акта за първото действие по разследването.

(4) Лицето, за което има обосновано предположение, че е извършило престъплението, се счита за обвиняем от момента на съставянето на акта за първото действие по разследването срещу него.

(5) Разследващият орган приключва разследването в срок до три дни от установяването на съответното основание по ал. 1, като при предявяване на разследването не се призовава пострадалият.

Действия на прокурора

Чл. 363. (1) Наблюдаващият прокурор се произнася незабавно, като:

1. прекратява наказателното производство на основание чл. 24, ал. 1;

2. спира наказателното производство при условията на чл. 25 и 26;

3. повдига обвинение с обвинителен акт и внася делото за разглеждане в съда;

4. внася делото с постановление за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание или с предложение за споразумение за решаване на делото;

5. постановява допълнително разследване за събиране на нови доказателства или за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, като определя срок не по-късно от пет дни.

(2) Когато случаят представлява фактическа и правна сложност, прокурорът постановява разследването да се извърши по общия ред.

(3) В случаите на ал. 1, т. 5 прокурорът може и сам да извърши допълнителните действия по разследването в най-кратък срок, но не повече от пет дни.

Внасяне на делото в съда

Чл. 364. В случаите на чл. 363, ал. 1, т. 3 прокурорът незабавно съставя обвинителен акт, връчва го на обвиняемия и внася делото за разглеждане в съда.

Разглеждане на делото в първата инстанция

Чл. 365. (1) Когато не са налице основанията по чл. 358, ал. 1, т. 1 - 3, съдът разглежда делото в деня на постъпването му. Наблюдаващият прокурор осигурява явяването на подсъдимия, на свидетелите и вещите лица.

(2) Съдът разглежда делото и постановява присъдата заедно с мотивите, а когато делото представлява правна сложност, мотивите могат да бъдат изготвени и след обявяването на присъдата, но не по-късно от седем дни.

(3) В това производство не се допуска граждански иск.

(4) По тези дела не участва частен обвинител.

Срок за подаване на жалбата и протеста

Чл. 366. В случаите по чл. 365 жалбата и протестът се подават в седемдневен срок от обявяването на присъдата, а когато изготвянето на мотивите е отложено - в петнадесетдневен срок.

Прилагане на общите правила

Чл. 367. Доколкото за производството по тази глава няма особени правила, прилагат се общите правила.

Глава двадесет и шеста.

РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛОТО В СЪДА ПО ИСКАНЕ НА ОБВИНЯЕМИЯ

Искане на обвиняемия до съда

Чл. 368. (1) Ако в досъдебното производство от привличането на определено лице като обвиняем за тежко престъпление са изтекли повече от две години и повече от една година в останалите случаи, обвиняемият може да поиска делото да бъде разгледано от съда.

(2) В случаите на ал. 1 обвиняемият подава молба до съответния първоинстанционен съд, който незабавно изисква делото.

Разглеждане на делото

Чл. 369. (1) Съдът се произнася по молбата еднолично в седемдневен срок и когато установи основанията по чл. 368, ал. 1, връща делото на прокурора, като му дава възможност в двумесечен срок да го внесе за разглеждане в съда с обвинителен акт, с предложение за освобождаване на обвиняемия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание или със споразумение за решаване на делото, или да прекрати наказателното производство, като уведоми за това съда.

(2) Ако до изтичане на двумесечния срок прокурорът не осъществи правомощията си по ал. 1 или съдът не одобри споразумението за решаване на делото, съдът изисква делото и прекратява наказателното производство еднолично в закрито заседание с определение. След постановяване на определението наказателното производство продължава по отношение на съучастниците, както и по отношение на другите престъпления, за които лицето е привлечено като обвиняем.

(3) Когато прокурорът осъществи правомощията си по ал. 1, но на досъдебното производство са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, съдът еднолично в закрито заседание прекратява съдебното производство и връща делото на прокурора за отстраняване на нарушенията и внасяне на делото в съда в едномесечен срок.

(4) Ако в срока по ал. 3 прокурорът не внесе делото за разглеждане в съда или съществените нарушения на процесуалните правила не са отстранени, или са допуснати нови, съдът еднолично в закрито заседание прекратява наказателното производство с определение.

(5) Актовете на съда по ал. 2 и 4 са окончателни.

Глава двадесет и седма. СЪКРАТЕНО СЪДЕБНО СЛЕДСТВИЕ В ПРОИЗВОДСТВОТО ПРЕД ПЪРВАТА ИНСТАНЦИЯ Решение за предварително изслушване на страните

Чл. 370. (1) Решение за предварително изслушване на страните се взема от съда служебно или по искане на подсъдимия.

(2) Съдът разпорежда предварително изслушване на страните без призоваване на свидетелите и вещите лица.

Въпроси, които се решават при предварителното изслушване на страните

Чл. 371. При предварителното изслушване на страните:

1. подсъдимият и неговият защитник, гражданският ищец, частният обвинител и техните повереници могат да дадат съгласие да не се провежда разпит на всички или на някои свидетели и вещи лица, а при постановяване на присъдата непосредствено да се ползва съдържанието на съответните протоколи и експертни заключения от досъдебното производство;
2. подсъдимият може да признае изцяло фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, като се съгласи да не се събират доказателства за тези факти.

Ред за провеждане на предварително изслушване на страните

Чл. 372. (1) Съдът разяснява на подсъдимия правата му по чл. 371 и го уведомява, че съответните доказателства от досъдебното производство и направеното от него самопризнание по чл. 371, т. 2 ще се ползват при постановяване на присъдата.

(2) Съдът назначава на подсъдимия защитник, ако няма такъв.

(3) В случаите по чл. 371, т. 1 съдът с определение одобрява изразеното съгласие, ако съответните действия по разследването са извършени при условията и по реда, предвидени в този кодекс.

(4) В случаите по чл. 371, т. 2, когато установи, че самопризнанието се подкрепя от събраните в досъдебното производство доказателства, съдът с определение обявява, че при постановяване на присъдата ще ползва самопризнанието, без да събира доказателства за фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт.

Последици от предварителното изслушване на страните

Чл. 373. (1) В случаите по чл. 372, ал. 3 при провеждане на съдебното следствие от първата инстанция не се извършва разпит на свидетелите и вещите лица, за които се отнася одобреното от съда съгласие, като съответните протоколи за разпит и експертни заключения се прочитат по реда на чл. 283.

(2) В случаите по чл. 372, ал. 4 при провеждане на съдебното следствие не се извършва разпит на подсъдимия, на свидетелите и вещите лица за фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, като съдът, ако постанови осъдителна присъда, определя наказанието при условията на чл. 55 от Наказателния кодекс и без да са налице многобройни или изключителни смекчаващи отговорността обстоятелства.

(3) В случаите по чл. 372, ал. 4 съдът в мотивите на присъдата приема за установени обстоятелствата, изложени в обвинителния акт, като се позовава на направеното самопризнание и на доказателствата, събрани в досъдебното производство, които го подкрепят.

Прилагане на общите правила

Чл. 374. Доколкото за производството по тази глава няма особени правила, прилагат се общите правила.

Глава двадесет и осма. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ НАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ С НАЛАГАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАНИЕ

Предложение на прокурора за освобождаване на обвиняемия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание

Чл. 375. Когато прокурорът установи, че са налице основанията на чл. 78а от Наказателния кодекс, той внася делото в съответния първоинстанционен съд с мотивирано постановление, с което прави предложение за освобождаване на обвиняемия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание.

Насрочване на делото за разглеждане

Чл. 376. (1) Когато установи, че са налице условията за разглеждане на делото, съдът го насрочва в едномесечен срок.

(2) Препис от постановлението се изпраща на обвиняемия, който може в седемдневен срок от връчването му да даде отговор, като изложи възраженията си и направи нови искания.

(3) В това производство не се допуска граждански иск.

(4) По тези дела не участва частен обвинител.

Прекратяване на съдебното производство и връщане на делото на прокурора

Чл. 377. Когато не са налице основанията на чл. 78а от Наказателния кодекс, съдът прекратява съдебното производство и връща делото на прокурора.

Разглеждане на делото от първоинстанционния съд

Чл. 378. (1) Съдът разглежда делото еднолично в открито съдебно заседание, за което се призовават прокурорът и обвиняемият. Неявяването на страните, които са редовно призовани, не е пречка за разглеждане на делото.

(2) При разглеждане на делото могат да се преценяват събраните в наказателното производство доказателства и да се събират нови доказателства.

(3) Съдът разглежда делото в рамките на фактическите положения, посочени в постановлението. Когато установи нови фактически положения, съдът прекратява съдебното производство и връща делото на прокурора.

(4) Съдът постановява решение, с което:

1. освобождава обвиняемия от наказателна отговорност и му налага административно наказание;

2. оправдава обвиняемия;

3. прекратява наказателното производство в предвидените от закона случаи.

(5) Решението на съда подлежи на обжалване и протест по реда на глава двадесет и първа.

Прилагане разпоредбите на закона за административните нарушения и наказания

Чл. 379. При решаване на делото се прилагат и разпоредбите на чл. 17 - 21 от Закона за административните нарушения и наказания.

Възобновяване на делото

Чл. 380. (1) Предложението за възобновяване на делото по тази глава се прави от апелативния, съответно военно-апелативния прокурор и се разглежда от апелативния, съответно военно-апелативния съд по реда и в сроковете, определени в Закона за административните нарушения и наказания.

(2) Когато предложението е основателно, съдът се произнася и по същество, като събира доказателства, ако това е необходимо.

Глава двадесет и девета.

РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО СЪС СПОРАЗУМЕНИЕ

Споразумение за решаване на делото в досъдебното производство

Чл. 381. (1) След приключване на разследването по предложение на прокурора или на защитника може да бъде изготвено споразумение между тях за решаване на делото. Когато обвиняемият не е упълномощил защитник, по искане на прокурора съдия от съответния първоинстанционен съд му назначава защитник, с когото прокурорът обсъжда споразумението.

(2) Споразумение не се допуска за тежки умишлени престъпления по глава първа, глава втора, раздели I и VIII, глава осма, раздел IV, глава единадесета, раздел V, глава дванадесета, глава тринадесета, раздели VI и VII и по глава четиринадесета от особената част на Наказателния кодекс.

(3) Когато с престъплението са причинени имуществени вреди, споразумението се допуска след тяхното възстановяване или обезпечаване.

(4) Със споразумението може да се определи наказание при условията на чл. 55 от Наказателния кодекс и без да са налице изключителни или многобройни смекчаващи отговорността обстоятелства.

(5) Споразумението се изготвя в писмена форма и съдържа съгласие по следните въпроси:

1. има ли извършено деяние, извършено ли е то от обвиняемия и извършено ли е виновно, съставлява ли деянието престъпление и правната му квалификация;

2. какъв да бъде видът и размерът на наказанието;

3. какъв да бъде първоначалният режим на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, когато не се прилага чл. 66 от Наказателния кодекс;

4. на кого да се възложи възпитателната работа в случаите на условно осъждане;

5. каква възпитателна мярка да се наложи на непълнолетния обвиняем в случаите по чл. 64, ал. 1 от Наказателния кодекс;

6. какво да стане с веществените доказателства, когато не са необходими за нуждите на наказателното производство по отношение на други лица или други престъпления, и на кого да се възложат разноските по делото.

(6) Споразумението се подписва от прокурора и защитника. Обвиняемият подписва споразумението, ако е съгласен с него, след като декларира, че се отказва от съдебно разглеждане на делото по общия ред.

(7) Когато производството е срещу няколко лица или за няколко престъпления, споразумение може да бъде постигнато за някои от лицата или за някои от престъпленията.

(8) Ако с едно деяние обвиняемият е извършил няколко престъпления или ако един обвиняем е извършил няколко отделни престъпления, със споразумението се прилагат чл. 23 и 25 от Наказателния кодекс.

Произнасяне по споразумението от съда

Чл. 382. (1) Споразумението се внася от прокурора в съответния първоинстанционен съд незабавно след изготвянето му заедно с делото.

(2) Съдът насрочва делото в седемдневен срок от постъпването му и го разглежда еднолично.

(3) В съдебното заседание участват прокурорът, защитникът и обвиняемият.

(4) Съдът запитва обвиняемия разбира ли обвинението, признава ли се за виновен, разбира ли последиците от споразумението, съгласен ли е с тях и доброволно ли е подписал споразумението.

(5) Съдът може да предлага промени в споразумението, които се обсъждат с прокурора и защитника. Последен се изслушва обвиняемият.

(6) В съдебния протокол се вписва съдържанието на окончателното споразумение, което се подписва от прокурора, защитника и обвиняемия.

(7) Съдът одобрява споразумението, когато не противоречи на закона и морала.

(8) Когато съдът не одобри споразумението, той връща делото на прокурора. В този случай самопризнанието на обвиняемия, направено по реда на ал. 4, няма доказателствена стойност.

(9) Определението на съда е окончателно.

(10) За определението по ал. 7 се съобщава на пострадалия или неговите наследници с указание, че могат да предявят граждански иск за неимуществени вреди пред гражданския съд.

Последици от решаване на делото със споразумение

Чл. 383. (1) Одобреното от съда споразумение за решаване на делото има последиците на влязла в сила присъда.

(2) Когато споразумението е за деяние, извършено при условията на чл. 68, ал. 1 от Наказателния кодекс, съдът се произнася и относно изтърпяването на отложеното наказание по реда на чл. 306, ал. 1, т. 3.

(3) Когато споразумението е за деяние, извършено при условията на чл. 68, ал. 2 от Наказателния кодекс, отложеното наказание не се изтърпява.

Споразумение за решаване на делото в съдебното производство

Чл. 384. (1) При условията и по реда на тази глава първоинстанционният съд може да одобри споразумение за решаване на делото, постигнато след образуване на съдебното производство, но преди приключване на съдебното следствие.

(2) Съдът назначава защитник на подсъдимия, когато той сам не е упълномощил.

(3) В този случай споразумението се одобрява само след съгласието на всички страни.

Глава тридесета.

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Досъдебно производство

Чл. 385. По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи със специална подготовка.

Мерки за неотклонение

Чл. 386. (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение:

1. надзор на родителите или на попечителя;

2. надзор на администрацията на възпитателното заведение, в което непълнолетният е настанен;

3. надзор на инспектора при детска педагогическа стая или на член на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

4. задържане под стража.

(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи.

(3) Предаването на непълнолетни под надзор на лицата и на органите по ал. 1, т. 1 - 3 става срещу подписка, с която те се задължават да упражняват възпитателен надзор върху непълнолетния, да следят за поведението му и да осигурят явяването му пред разследващия орган и съда. При виновно неизпълнение на поетите задължения на тези лица може да се налага глоба до петстотин лева.

(4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители или попечители и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик.

Събиране на данни за личността на непълнолетния

Чл. 387. При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица.

Участие на педагог или психолог при разпита на непълнолетните

Чл. 388. Когато е необходимо, при разпита на непълнолетния обвиняем участва педагог или психолог, който с разрешение на разследващия орган може да му поставя въпроси. Педагогът или психологът има право да се запознае с протокола за разпит и да направи бележки по точността и пълнотата на записаното в него.

Предявяване на разследването

Чл. 389. (1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите или попечителите на непълнолетния обвиняем.

(2) Родителите или попечителят на непълнолетния обвиняем присъстват на предявяването, ако поискат това.

Състав на съда и препращане на делото на друг съд

Чл. 390. (1) В случаите по чл. 28, ал. 1, т. 1 и 2 делата срещу непълнолетни като първа инстанция се разглеждат в състав от един съдия и двама съдебни заседатели, а в случаите по чл. 28, ал. 1, т. 3 - от двама съдии и трима съдебни заседатели.

(2) Съдебните заседатели трябва да бъдат учители или възпитатели.

(3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа.

Съдебно заседание

Чл. 391. (1) Съдебното заседание по дела срещу непълнолетни се води при закрити врати, освен ако съдът намери, че е в обществен интерес делото да се разгледа в публично заседание.

(2) По преценка на съда в съдебното заседание могат да бъдат поканени инспектори при детска педагогическа стая и представители на учебното заведение, в което учи непълнолетният.

Лица, които участват при разглеждането на делата

Чл. 392. (1) При разглеждането на дела срещу непълнолетни задължително се призовават техните родители или попечители. Те имат право да участват в събирането и проверката на доказателствените материали и да правят искания, бележки и възражения.

(2) Неявяването на родителите или попечителя не е пречка за разглеждане на делото, освен ако съдът намери участието им за необходимо.

(3) По дела срещу непълнолетни участието на прокурор е задължително.

(4) По тези дела не участва частен обвинител.

Временно отстраняване на непълнолетния от съдебната зала

Чл. 393. Когато е необходимо да се изяснят факти, които могат да повлияят отрицателно върху непълнолетния подсъдим, съдът може да го отстрани временно от съдебната зала, след като изслуша защитата, родителите или попечителя и прокурора.

Разглеждане по общия ред на дела за престъпления, извършени от непълнолетни

Чл. 394. (1) Когато пълнолетният е привлечен като обвиняем за престъпление, извършено от него, преди да навърши пълнолетие, делото се разглежда по общия ред.

(2) Когато непълнолетният е привлечен като обвиняем за деяние, извършено в съучастие с пълнолетен, делата не се разделят и производството се разглежда по общия ред.

Привеждане на присъдата в изпълнение

Чл. 395. (1) Когато отложи изпълнението на наказанието спрямо непълнолетния, съдът уведомява съответната местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните за организиране на необходимите възпитателни грижи.

(2) Когато съдът определи възпитателна мярка, изпраща препис от присъдата на съответната местна комисия.

(3) Предложението на прокурора или на местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните по чл. 64, ал. 2 от Наказателния кодекс за замяна на настаняването във възпитателно училище-интернат с друга възпитателна мярка след постановяване на присъдата се разглежда в съдебно заседание с призоваване на непълнолетния и неговия защитник.

Глава тридесет и първа.

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА, ПОДСЪДНИ НА ВОЕННИТЕ СЪДИЛИЩА

Дела, подсъдни на военните съдилища

Чл. 396. (1) На военните съдилища са подсъдни делата за престъпления, извършени от:

1. военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
2. (нова - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) държавните служители в Държавна агенция "Национална сигурност";
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) генерали, офицери и лица от сержантския и редовия състав от други министерства и ведомства;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) резервистите при участие в учебно-мобилизационни мероприятия или при изпълнение на активна служба в постоянния резерв;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) сътрудниците на органите от ведомствата по т. 1 и 2 при или по повод изпълнение на възложените им задачи;
6. (предишна т. 5, изм. и доп. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) гражданските лица на служба в Министерството на отбраната, в Българската армия и в структурите на подчинение на министъра на отбраната, в Министерството на вътрешните работи, в Националната служба за охрана, в Националната разузнавателна служба и лицата, работещи по трудово правоотношение в Държавна агенция "Национална сигурност" при или по повод изпълнение на службата им.

(2) На военните съдилища са подсъдни и делата за престъпления, в осъществяването на които са участвали и граждански лица.

Подсъдност пред въззивната и касационната инстанция

Чл. 397. Делата, решени от военните съдилища, се разглеждат като въззивна инстанция от Военно-апелативния съд, а като касационна инстанция - от Върховния касационен съд, който разглежда и предложенията за възобновяване на наказателните дела на военните съдилища.

Спорове за подсъдност

Чл. 398. Спорове за подсъдност между първоинстанционните военни съдилища се решават от Военно-апелативния съд.

Органи на военното досъдебно производство

Чл. 399. (1) Органи на военното досъдебно производство са военният прокурор и военните разследващи органи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г.) Военни разследващи органи са военните следователи и военните разследващи полицаи.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г.) Военните разследващи полицаи се определят със заповед на министъра на отбраната.

Правомощия на органите на военната полиция

Чл. 400. Органите на военната полиция имат правомощията на съответните органи на Министерството на вътрешните работи по чл. 196, ал. 1, т. 6, чл. 212, ал. 2, чл. 215, чл. 218, чл. 245, ал. 1 и чл. 356, ал. 1, т. 3.

Мерки за неотклонение

Чл. 401. (1) (Изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Спрямо лицата по чл. 396, ал. 1, т. 4 се взема една от следните мерки за неотклонение:

1. поставяне под най-близко наблюдение в частта;
2. задържане под стража в казармено помещение или в общите места за лишаване от свобода.

(2) Спрямо кадровите военнослужещи и гражданските лица в Министерството на отбраната, в Българската армия и в структурите на подчинение на министъра на отбраната се взема една от мерките за неотклонение по чл. 58.

Ред за вземане на мерки за процесуална принуда във военното досъдебно производство

Чл. 402. (1) Мерките за процесуална принуда се вземат по реда на глава седма, раздел II, освен временното отстраняване от длъжност по чл. 403.

(2) Поставянето под най-близко наблюдение в частта се взема от разследващия орган или от съответния военен прокурор.

(3) За задържане под стража на офицери и граждански лица се съобщава незабавно на съответния министър.

Временно отстраняване от длъжност

Чл. 403. (1) Когато спрямо обвиняемия бъде взета мярка за неотклонение задържане под стража или домашен арест, той се отстранява временно от длъжност, докато тези мерки за неотклонение бъдат отменени или заменени с по-леки.

(2) Когато взетата мярка за неотклонение е по-лека от посочените в ал. 1, обвиняемият може да бъде временно отстранен от длъжност с определение на военния съд по мотивирано искане на началника, на военния прокурор или на военния разследващ орган.

Съдействие за изпълнение на взетата мярка за неотклонение

Чл. 404. За взетата мярка за неотклонение разследващият орган или прокурорът уведомява съответния началник, който е длъжен да съдейства за нейното изпълнение.

Разпределение на делата във военното досъдебно производство между разследващите органи

Чл. 405. (1) Разследването се провежда от военни следователи по дела за престъпления:

1. посочени в чл. 194, ал. 1, т. 1;

2. извършени от офицери.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г.) Извън случаите по ал. 1 разследването се извършва от военни разследващи полицаи.

(3) За образуваното досъдебно производство незабавно се съобщава на съответния началник.

Приемане на действия по разследване, извършени от невоенен орган

Чл. 406. Военният разследващ орган може да приеме всички или част от действията по разследването на невоенен орган като свои, но е длъжен да привлече обвиняемия и да му предаде незабавно постановлението за привличане, да го разпита и да му предаде разследването.

Оглед и освидетелстване

Чл. 407. Оглед и освидетелстване в района на поделението или обекта се извършват в присъствието на най-близко намиращия се командир или началник или упълномощено от него лице. В този случай за поемни лица се поканват военнослужещи.

Разделяне на дела

Чл. 408. (1) Когато са извършени няколко престъпления и за най-тежкото от тях е направено разследване, а за разследването на по-леките е необходимо продължително време, военният разследващ орган приключва разследването за най-тежкото престъпление и изпраща делото на военния прокурор, като продължава разследването за по-леките престъпления в отделно дело.

(2) Алинея 1 се прилага и когато престъплението е извършено от няколко лица. В този случай делото се разделя, ако това не затруднява разкриването на обективната истина.

Ограничаване на публичността на съдебното заседание

Чл. 409. (1) Съдът може да поиска от защитниците и поверениците, от свидетелите и от други присъстващи в съдебната зала да декларират, че няма да разгласяват обстоятелствата, които ще бъдат изнесени в съдебното заседание, ако те съставляват класифицирана информация.

(2) При разглеждане на дела срещу офицери в съдебната зала не се допускат като слушатели сержанти и войници.

Осигуряване на изпълнението на присъдите

Чл. 410. Изпълнението на присъдите срещу лица от офицерския, сержантския и войнишкия състав, които не са уволнени, се подпомага от съответния командир или началник.

Прилагане на общите правила

Чл. 411. Доколкото в тази глава няма особени правила, прилагат се общите правила.

